

*Віталій Андреев**
КІЛЬКА СЛІВ ПРО «ПОШУК БЛІХ» У ТЕКСТАХ КОЛЕГ¹

Цілком імовірно те, що я ніколи не писав би цього тексту, якби не мій харківсько-львівський «колега по цеху» пан В. Склокін. Нещодавно, гортаючи збірник «Історія історіографії і методологія історії в Польщі та Україні» (Ряшів, 2015), я натрапив на його статтю «Українська історіографія і постмодернізм: спроба попереднього підсумку». Автор, судячи з написаного, взявся підвести підсумки «зустрічі» української історіографії з постмодернізмом. Стаття, як на мене, вийшла малоцікавою, але доволі претензійною. Утім, оскільки В. Склокін згадав мене, зарахувавши разом із кількома колегами до малоосвічених провінційних українських істориків-невігласів, з приводу існування яких він дуже шкодує, я й вирішив написати кілька рядків.

Дозволю собі процитувати місця де він чи-то смакує прорахунки колег, чи-то сумує з цього приводу: «Водночас, через вже вказані вище брак знайомості іноземних мов і доступу до відповідної літератури, у своїх працях вони спираються найбільше на російські інтерпретації постмодернізму, які далеко не завжди є коректними. ...інший дніпропетровський дослідник, пишучи про роль постмодернізму в історіографії, говорить про «лінгвістичний переворот» (!), а його колега з Херсону зараховує одного з найпослідовніших критиків постмодернізму Георга Ігерса до постмодерністів. На жаль, такі приклади можна було б наводити довго» (с. 89). І в такому дусі...

Так, визнаю, що я дійсно помилився, написавши ім'я Г. Ігерса серед істориків-постмодерністів. І це прикро, адже більше двадцяти років я досліджую історію історичної науки та вісімнадцять років викладаю цей курс в університеті, й знаю хто такий Георг Ігерс і, звичайно ж, мені відомо про його полеміку з постмодерністами. Про це я розповідаю своїм студентам і

*Доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету.

¹ Див.: Склокін В. Українська історіографія і постмодернізм: спроба попереднього підсумку // Historia historiografii i metodologii historii w Polsce i na Ukrainie / pod redakcją naukową Jerzego Maternickiego, Joanny Pisulińskiej I Leonida Zaszkilniaka. – Rzeszów, 2015. – С. 79-91.

Disceptatio

аспірантам. Тут лише зауважу, ми, пан В. Склокін, Ваші херсонські колеги, не якісь там людиноподібні мавпи та під час ходи на кулаки не спираємось, читати вміємо, мови знаємо, у бібліотеках і архівах працюємо, книжки пишемо, в столицях й за кордоном також буваємо і т. д. і т. п.

Проте, помиляються всі. Чи не так? Чи може пан В. Склокін ніколи не помиляється? Але гадаю, що й сам він не без гріха. Тут щось вишукувати та «далеко ходити» й не потрібно. В цій самій статті автор, вказуючи на дніпропетровського дослідника, який пише про ««лінгвістичний переворот» (!)», посилається на статтю якогось І. Колесникова. Хто це? Кого він має на увазі? Якого І. Колесникова? Можливо відому українську дослідницю, доктора історичних наук Ірину Іванівну Колесник? Тоді для чого В. Склокін перекрутив її прізвище? А можливо йдеться про дніпропетровського колегу, доктора історичних наук Костянтина Колесникова (до речі – учень І. Колесник)?

Очевидно, що це все ж таки К. Колесников і його стаття «Історіографічний постмодернізм: нова інтелектуальна історія»². Що це? Свідома неповага? Погане знання мови? Невігластво? Чи просто помилка? Тоді чому дослідник так мало уваги приділяє роботам І. Колесник, аналізуючи «зустріч української історіографії з постмодернізмом» яка, за виразом автора, таки «відбулась» (с. 90)? І це в той самий час, коли він багато, схвально й, до речі, без жодної критики пише про таких українських науковців як Н. Яковенко, С. Плохій, Г. Касьянов, О. Толочко та ін. Думаю, що для подібних «поцілунків» та «компліментів» не треба бути особливо просунутим аналітиком. Взагалі до автора статті є багато питань. Але зараз не про це.

Ніколи я не був схильний до «пошуку бліх» у текстах своїх колег. Утім не зовсім так. Колись, ще на початку наукової діяльності, такі факти мали місце. Але старші товариші (маю на увазі Віталія Григоровича Сарбея, Анатолія Васильовича Бойка та мого вчителя Ірину Іванівну Колесник) одразу дали мені зрозуміти, що подібна поведінка недостойна вченого. Критика має бути, але

² Див.: Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. – К., 2005. – Вип. 1. – С. 46-60.

Disceptatio

критика конструктивна, тактовна та доброзичлива. Цьому, в свою чергу, я намагаюся вчити й своїх учнів. Люди, що дали мені такі уроки, були є й назавжди залишаться авторитетними науковцями (незважаючи на те чи постмодерністи вони чи ні). Хіба у пана В. Склокіна, не було таких вчителів?

Вважаю, що «пошук бліх» це така собі «вікова хвороба» науковця, ознака «підліткового» періоду його творчості, коли всі попередники, старші колеги й, взагалі, більшість оточення, уявляються, м'яко кажучи, не дуже розумними, застарілими й зовсім не авторитетними. Втім, у той же час, є й, так би мовити, «свої» – просунуті, освічені й, взагалі, найкращі, на яких хочеться бути схожим. Це щось на зразок вугрів і прищів й у більшості з віком минає.

Отже, наприкінці хочу порадити пану В. Склокіну не будувати свою наукову репутацію на склоках та чварах й побажати йому якомога швидше вийти з пубертатного періоду, адже припускаю, що як науковець він доволі здібний й має всі шанси на успіх.